

ŞEVKETİ BOSTANIN DOĞADAN TARLAYA YOLCULUĞU

Türkiye'nin ilk bitkisel ilaçlarından biri olan "Lityazol Cemil" in hammaddesi olan ve sebze olarak sevilerek tüketilen şevketi bostan bitkisi kültüre alınmıştır.

Şevketi bostan bitkisi kış aylarında özellikle Ege Bölgesinde sebze olarak sevilerek tüketilmektedir. Bitki, doğada yaz sonunda dökülen tohumlarından sonbaharda çimlenmekte, bir sonraki yıl kış aylarında ise kökleri sökülerek kök kabukları tüketilmektedir. Yaprakları büyük ve dikenli olup haziran ayında sarı renkli çiçekler açmakta, yaz ayında bütün toprak üstü aksamı kurumaktadır.

Bitkiyi önemli kılan diğer bir konu ise ülkemizde bitkisel ilaç olarak ruhsatlandırılmış ve 60 yıldır eczanelerde satılan "Lityazol Cemil" adlı ilacın hammaddesi olmasıdır. Bu ilaç böbreklerdeki kum ve taşların düşürülmesinde etkili ve yan tesiri olmayan tamamen bitkisel bir ilaçtır. Bitkinin hem sebze olarak hem de ilaç hammaddesi olarak uzun yıllar boyunca doğadan toplanması sonucu

doğal alanlar büyük zarar görmüştür. Bitkiden elde edilen ilacın üretimi yeterli kök bulunamaması nedeniyle durdurulmuştur. Bu gelişmeler ışığında bitkiyi kültüre almak amacıyla Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü tarafından TÜBİTAK projesi hazırlanmıştır. Bu proje kapsamında farklı bölgelerden toplanan şevketi bostan popülasyonları kültüre alınarak ıslah edilmiş ve kök yapısı düzenli verimli bir çeşit adayı geliştirilmiş ve tescil çalışmaları başlatılmıştır.

Çalışmalar sonucunda elde edilen bilgiler üreticilere aktarılmış, geliştirilen tohumluk üreticilere dağıtılmıştır. Üretici tarlalarında tanıtım amaçlı üretim alanları oluşturularak çiftçinin bitkiye olan ilgisi artırılmış, şevketi bostan tarımı bölgede hızla gelişmeye başlamıştır.

Birkaç yıl öncesine kadar tamamen doğadan toplanan bitkinin, tarla şartlarındaki üretimi günümüzde 300 dekar alana ulaşmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde sadece kış aylarında kısa bir dönemde pazara sunulabilen bitkinin dört aya yakın bir süre pazarlarda taze olarak tüketilebilmesinin önü açılmıştır.

Bitki yıl boyunca tüketilebilmesi amacıyla konserve olarak marketlerde yerini almıştır. Konserve sanayinin ihtiyacını karşılayacak ölçüde tarla üretimini geliştirme çalışmaları sürdürülmektedir.

İlaç sanayi için kullanımına yönelik çalışmalar özel sektörle işbirliği çerçevesinde devam etmektedir. Enstitü tarafından her yıl artan ihtiyacı karşılamak amacıyla tohumluk üretimi gerçekleştirilmektedir.

Şevketi bostan bitkisinin kültüre alınması ile doğadan sökümü azaltılarak genetik tahribatın önüne geçilmiştir. Ülke çiftçisi ve gıda sanayisi yeni bir ürün kazanmıştır. İlaç sanayi de, üretimi sürdürülebilir ve kalite nitelikleri belirlenmiş bir ürüne kavuşmuştur.

Dr. Ünal KARIK, Fatih ÇİÇEK

Ege Tarımsal Arş. Ens. Md. - Menemen/İZMİR

<http://arastirma.tarim.gov.tr/etae>

0232. 846 13 31